ROK III. 1 MARCA 1921 NR. 5.

CZERWONY KRZYŻ

ORGAN POLSKIEGO TOWARZYSTWA CZERWONEGO KRZYŻA

Wychodzi 1 i 15 każdego miesiąca.

Przedpłata z przesyłką:	Adres Administracji:	Ceny ogłoszeń:
rocznie . . . . . Mk. 320	Biuro Zarządu Głównego	Cała strona . . . Mk. 6000
półrocznie . . . . „ 160	w Warszawie, Nowo-Senatorska 1.	½ strony . . . „ 3500
numer pojedyn. . . „ 25	(od 9 rano do 4 popoł.).	¼ „ . . . . „ 2000
Wszystkie artykuły są płatne.	Redakcya: Jerozolimska 68 m. 6.	
Rękopisy nie zwracają się.	(tel. 12-64. od 5—6 popoł.)	

6

Nadużycie znaku Czerwonego Krzyża.

Referat na X Konferencję Czerwonego Krzyża w Genewie.

Wielka wojna 1914—1920 r. spowodowała liczne nadużycia znaku Czerwonego Krzyża. Owe nadużycia zwróciły uwagę osób, interesujących się tą nader ważną sprawą, ze względu na wielką odpowiedzialność obciążającą T-wa Czerwonego Krzyża. Aby uniknąć w przyszłości owych nieporozumień, należałoby bardzo ściśle określić, jakie wypadki mają być uważane jako nadużycia, jakie zaś fakty, mając na celu propagandę, mogą być pod pewnemi warunkami dozwolone.

1) Znak Czerwonego Krzyża może być użyty dla przewożenia towarów, jedynie wówczas, gdy są one przeznaczone dla Czerwonego Krzyża. Jest niedopuszczalnem, aby znak Czerwonego Krzyża, był używany dla przewożenia towarów, przeznaczonych dla handlu.

Jest również niedopuszczalne używanie znaku Czerwonego Krzyża na nalepkach i na papierach służących do zawijania niektórych artykułów żywnościowych oraz innych przedmiotów przeznaczonych dla handlu.

2) Dotychczas wolno było używać znaku Czerwonego Krzyża na białem polu, dla wszystkich organizacji i budynków sanitarnych, bądź wojskowych, bądź zależnych od Czerwonego Krzyża, konsystujących na froncie.

Czy nie należałoby dodać odrębnego znaku dla powyższych organizacji wojskowych, aby je odróżnić od Instytucji, zależnych wyłącznie od Czerwonego Krzyża, w celu uniknięcia nieporozumień w zakresie ponoszonych odpowiedzialności.

3) Podczas wojny 1920 r. toczącej się pomiędzy bolszewikami a polakami, zostały stwierdzone nadużycia znaku Czerwonego Krzyża, których dopuściły się osoby pracujące na froncie w zakresie sanitarnym; miały one przy sobie broń palną, pomimo iż nosiły opaskę Czerwonego Krzyża.

Ta anomalia, tłomaczy się szczególnemi warunkami tej wojny, podczas której armja bolszewicka, nieraz dowiodła, że uszanowanie godła Czerwonego Krzyża było czczą formułką dla jej oficerów i dla jej żołnierzy i nie przeszkadzało im popełniać najgorszych okrucieństw względem pracowników Czerwonego Krzyża. Polski Czerwony Krzyż zwrócił uwagę Kom. Międz. na fakty powyższe.

4) Wszelkie żetony propagandy Czerwonego Krzyża, noszące datę roku bieżącego i przeznaczone dla członków rocznych, nie powinny być uważane jako urzędowy znak Czerwonego Krzyża i nie nadają żadnych praw i przywilejów Czerwonego Krzyża, będących

wyłącznie przywilejem urzędników i członków czynnych pracujących w Czerwonym Krzyżu, którzy obowiązani są mieć prócz urzędowego znaku Czerwonego Krzyża, opaskę i dokument opatrzony numerem legitymacji.

Helena Bisping.

Nowy Statut Czerwonego Krzyża.

Dnia 16 lutego wręczono Komitetowi Głównemu nowy Statut Polskiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża, zatwierdzony na zasadzie tymczasowych przepisów o Stowarzyszeniach przez p. Ministra Spraw Wewnętrznych.

Jak wiadomo pierwszy statut był przygotowany przed zawiązaniem Towarzystwa przez grono osób, interesujących się tą sprawą z ówczesnym Komisarzem do spraw Cz. K. hr. W. Tyszkiewiczem na czele. Statut ten przyjął Galicyjski i Poznański Czerwony Krzyż.

Na pierwszem zebraniu walnem członków wywołał on przewlekłą dyskusję, która w rezultacie doprowadziła do uchwały, że należy poddać go rewizji i w tym celu wyłoniono z grona członków Komitetu, przedstawicieli okręgów i osób zaproszonych komisję, która miała się zająć opracowaniem nowego Statutu.

Do Komisji tej weszli m. i. pp: Dobrowolski, Meissner, Dmochowski, Langner i J. Zawadzki i we Wrześniu 1919 r. zwołali walne Zgromadzeuie członków, na którem w imieniu Komisji dr. J. Zawadzki referował Statut.

Dyskusja nad Statutem wprowadziła pewną liczbę zmian redakcyjnych, a po przegłosowaniu wniosków odesłano je do nowej Komisji redakcyjnej dla uzgodnienia.

Uzgodnienie to nastąpiło w ciągu listopada 1919 r. i w tym czasie na żądanie Komisji Zdrowia Sejmu Ustawodawczego, złożono Statut Komisji, a jednocześnie złożono go przez ówczesnego Komisarza do Prezydjum Ministrów.

Pomimo kilkakrotnych odezw Komitetu Statut leżał bez rozpatrzenia aż do Marca 1920 r. W tym czasie Komisja Zdrowia w Sejmie parokrotnie powracała do rozpatrzenia Statutu, ostatecznie jednak wobec oświadczenia ówczesnego prezesa Ministrów, iż rząd bierze na siebie zatwierdzenie Statutu odstąpiła go rządowi.

Sprawa według kompetencji przeszła do Ministra Spraw Wewnętrznych, ale musiał on uwzględnić żądania Ministerstwa Spraw Wojskowych i Naczelnego Dowództwa w zakresie upełnomocnień Towarzystwa do działania na terenie wojsk.

Było to w gorące dni Czerwcowe i Lipcowe. Oczywiście, sprawa ustawy dla nikogo nie była zbyt pilną wobec rozgrywających się wypadków, mimo to uzgodnienie nastąpiło i w Lipcu 1920 r. Statut gotów był do podpisu.

A tymczasem powstała sprawa zniesienia Komisarjatu Czerwonego Krzyża i przelania niektórych jego atrybencji na Departament Sanitarny. Uzgodnienie w tym punkcie statutu przewlekło się do Września, kiedy w Zarządzie Głównym nastąpiły zmiany osobiste skutkiem zrzeczenia się członków.

Komitet Główny w zwiększonym składzie wobec znacznego rozwoju T-wa, gdyż liczba oddziałów dochodziła do 300, a liczba członków do miljona uchwalił poddać rewizji poprzednią redakcję i w tym celu wyłonił Komisję, która w ciągu miesiąca po gruntownem rozważeniu wszystkich punktów złożyła Statut Komitetowi do uzgodnienia i zatwierdzenia.

Komitet Główny, działając w zastępstwie Walnego Zgromadzenia, na kilku posiedzeniach kolejnych projekt Statutu zatwierdził z drobnemi zmianami i wniósł go do zatwierdzenia Ministrowi Spr. Wewnętrznych.

Pomimo wielokrotnych nagabywań przeszedł rok 1920 i statut nie otrzymał sankcji, stało się to z powodu reorganizacji w zakresie wojskowości, zwinięcia agend Naczelnego Dowódz-

twa, skutkiem czego należało niektóre artykuły ponownie poddać rewizji.

Dopiero w styczniu r. b. nastąpiło ostateczne uzgodnienie między Min. Spraw Wewn. i Min Spr. Wojskowych i ostateczną redakcję zakomunikowano Komitetowi Głównemu, który w d. 4 lutego zmiany wprowadzone przez ministerstwa imieniem Towarzystwa zaakceptował i w d. 14 b. m. p. Minister Spr. Wewn. statut zatwierdził.

Oto w głównych zarysach przebieg historyczny zatwierdzenia Statutu Towarzystwa.

Statut podajemy poniżej w całości, aby jednak dać czytelnikowi wyjaśnienie jego zasad, pozwolimy sobie na kilka uwag, które treść jego i ducha wyjaśnią.

Nowa redakcja Statutu w pierwszych swych artykułach przedewszystkiem zawiera zasadnicze postulaty Konwencji Genewskiej co do zakresu międzynarodowego stanowiska Czerwonego Krzyża.

W ustępie Cel Towarzystwa podzieliliśmy zadania nasze na zadania w czasie wojny i w czasie pokoju.

Pierwsze nie różnią się zbyt znacznie od przewidzianych w poprzednim statucie, sprecyzowano je tylko przez co redakcja stała się jaśniejszą, natomiast, cele pokojowe rozszerzono zgodnie z obecnie rozwijającą się na zachodzie akcją pokojową Czerwonego Krzyża, a więc rozszerzono pomoc na ludność cywilną i przewidziano spółdziałanie w tym względzie z władzami państwowemi i organizacjami społecznemi.

Dla wykonania tych celów T-wo organizuje szkoły, kursy sanitarne, szpitale, sanatorja, przychodnie, przytułki etc.

Nowy statut nadaje T-wu bardzo poważne przywileje, a więc monopol używania znaku Czerwonego Krzyża, prawa osoby prawnej, zwalnia T-wo od opłat stemplowych i aljenacyjnych, prawo bezpłatnego przesyłania korespondencji pocztowej, a w czasie wojny i telegraficznej oraz telefonicznej, bezpłatnego przesyłania transportów, w czasie wojny bezpłatnego przejazdu osób podróżujących w służbie T-wa, a w czasie pokoju ulg odpowiednich w opłatach.

Są to bardzo poważne przywileje, które olbrzymio ułatwiają działalność i wprowadzenie ich do Statutu usuwa szereg istniejących dotąd nieporozumień.

Największym zmianom uległ ustęp o stosunku do władz państwowych.

W dawnym statucie łącznikiem był Komisarz rządowy, którego czynności określał statut jako nadzorcze i kontrolujące. Statut obecny wkłada kontrolę na Departament Sanitarny Min. Spr. Wojsk., który w tym celu ma przy Komitecie Głównym swego Delegata. Delegat ten jest łącznikiem między rządem a T-wem i ma prawo w czasie wojny zgłaszać sprzeciw w sprawach które „nie odpowiadałyby stanowisku władz wojskowych". Od tego sprzeciwu przysługuje T-wu odwołanie do władz państwowych. W czasie pokoju delegat utraca te funkcje i zasiada tylko w Komitecie Głównym.

Członków statut dzieli na honorowych, dożywotnich, zwyczajnych i wspierających. Członkami mogą być nietylko osoby fizyczne, ale i prawne, co pozwala T-wu włączać do swej organizacji i inne pokrewne organizacje społeczne, jako ciała autonomiczne, spółdziałające w celach T-wa. Przewidziany jest też związek młodzieży czyli t. zw. Czerwony Krzyż młodzieży, który się tak świetnie rozwija.

W ustępie o naczelnych władzach T-wa są zmiany zasadnicze. Poprzedni statut przewidywał walne zgromadzenia członków.Byłoby to słuszne, gdyby Czerwony Krzyż obejmował tylko jedno miasto, z chwilą gdy jest organizacją ogólno państwową zastąpić walne zgromadzenie członków musiało walne zgromadzenie delegatów. A że liczba członków doszła w r. 1920 do miljona, trzeba było liczbę tych delegatów określić w statucie i opracować oddzielny regulamin, który zatwierdza Walne Zgromadzenie.

W walnych zgromadzeniach uczestniczą nadto członkowie honorowi i dożywotni.

Walne Zgromadzenie wybiera Komitet Główny, złożony z 60 członków w tem 30 zamieszkałych w Warszawie i przynajmniej 4 lekarzy, oraz 20 za-

stępców. Co rok $^1/_3$ część Komitetu ustępuje.

Komitet Główny ma zakres działania uchwałodawczy i kontrolujący. Dla czynności wykonawczych wybiera prezesa, 2 wiceprezesów, sekretarza oraz 3 członków zarządu ze swego grona. Jeden z wiceprezesów, sekretarz oraz 3 członków stanowią Zarząd Główny, który dzieli między siebie czynności.

Zakres działalności Zarządu jest obszerny, ale wyłącznie wykonawczy.

Dla kontrolowania działalności tych organów Walne Zgromadzenie wybiera Komisję rewizyjną.

Obejmując całe państwo, Towarzystwo dzieli się na oddziały miejscowe, które decyzją Komitetu Głównego łączą się w Okręgi.

Władze Okręgów powstają w drodze wyboru na wzór organizacji centralnej lub też delegaci oddziałów miejscowych wybierając tylko Zarząd. Ordynację wyborczą dla Okręgów uchwala Komitet Główny. W pracach Zarządów Okręgowych bierze udział delegat miejscowej władzy sanitarno-wojskowej.

Władze Okręgowe kierują autonomicznie pracami Oddziałów miejscowych.

Oddziały miejscowe powstają tam, gdzie zbiera się 200 członków, mniejsze tworzą koła. Są to komórki Czerwonego Krzyża. One to koncentrują całą działalność i członków i wykonują, szczególniej w czasie pokoju, prace T-wa pod kierunkiem Komitetu Głównego i Komitetu Okręgowego.

To też dla oddziałów miejscowych istnieją walne zgromadzenia nie delegatów a członków, one wybierają delegatów na Walne Zgromadzenia Okręgowe i Ogólne (w Warszawie), są więc rdzeniem T-wa i jego ostoją.

Łączność oddziałów z Centralą wyraża się *a*) w wysyłaniu delegatów na Walne Zgromadzenie i wpływ przez to na ukonstytuowanie władz T-wa *b*) w zasilaniu skarbu ogólnego 30% wpływów, skarbu Okręgów 10% wpływów, pozostałe 60% pozostają na potrzeby miejscowe *c*) w nadsyłaniu sprawozdań *d*) w otrzymywaniu wskazówek ogólnych co do działalności.

Oddzielny ustęp poświęca statut działalności T-wa podczas wojny.

Działalnością tą kieruje Zarząd Główny w porozumieniu z władzami wojskowemi, władze Okręgowe i Miejscowe działają według planu ogólnego.

Zakres działalności Cz. K. w czasie wojny rozszerzono znacznie w porównaniu z dawnym statutem i ujęto w ścisłe ramy.

Ustalono sposób mianowania pełnomocników jako wykonawców C. K. na froncie i ich stosunek do władz wojskowych, ustalono prawa personelu na terenie wojennym i jego obowiązki.

Poddano pod egidę i kierownictwo P. T. C. K. wszystkie inne organizacje krajowe i zagraniczne, działające na froncie.

Ostatni dział obejmuje sposób likwidacji T-wa.

* * *

Oto szkicowa treść statutu, który podajemy poniżej w brzmieniu dosłownem.

Czytelnik przekonać się mógł już z tego szkicu jak dalece odbiega statut obecny od dawnego. Zasady jego są zgodne z uchwałą ostatniego Walnego Zgromadzenia, szczegóły tylko bądź na żądanie władz, bądź skutkiem uwag Komisarza Ligi Tow. Czerwonego Krzyża, bądź wreszcie skutkiem nabytego doświadczenia zostały uzupełnione.

Naturalnie, każde Walne Zgromadzenie może w przyszłości w miarę potrzeby zaprojektować te zmiany, które życie wskaże jako niezbędną, obecny Statut jednak daje możność rozwoju T-wa.

Dziś najpilniejszą sprawą jest zwołanie Walnego Zgromadzenia, złożonego z delegatów i członków dożywotnich, przejęcie spraw od obecnego Komitetu i wybór Komitetu na zasadzie już nowego Statutu. Zbiega się ta sprawa z prawdopodobnym końcem wojny, poczem P. T. C. K. wkroczy już na normalne tory i wyjdzie z okresu organizacyjnego. Przypuszczalnie, zważywszy terminy niezbędne Walne Zgromadzenie zbierze się w ciągu 3 miesięcy.

Dr. J. Zawadzki.

Z zagranicznych Tow. Czerwonego Krzyża.

Z komitetu międzynarodowego.

— Na X Konferencji Cz. Krz. Komitet Międz. wprowadził między innemi sprawę *roli zagranicznych Towarzystw Cz. Krzyża na terytorjum* narodowem i stawia następujące tezy do dyskusji:

1. Na terytorjum obcem nie może powstać żaden oddział, delegacja zagraniczna, Komitet lub organizacja Czerwonego Krzyża bez upoważnienia narodowego towarzystwa Cz. Krzyża w szczególności przy użyciu nazwy i znaku Czerwonego Krzyża.

2. Działalność tych towarzystw może mieć charakter wyłącznie humanitarny.

3. Prawa te muszą być uznane i akceptowane przez Cz. Krzyż zagraniczny.

4. Jest rzeczą pożądaną, aby wysłanie misji Czerwonego Krzyża lub utworzenie oddziału na terytorjum zagranicznem było notyfikowane Komitetowi Międzynarodowemu ze wskazaniem nazwy oraz nazwisk kierowników odpowiedzialnych oraz aby Komitet otrzymywał sprawozdania z działalności misji i oddziałów.

* * *

Komisja wykonawcza X Konferen. Cz. Krzyża zwraca się do wszystkich tow. Cz. Krzyża o dostarczenie map z rozmieszczeniem oddziałów Cz. Krzyża, spisu oddziałów zarówno w kraju jak i za granicą. Termin nadsyłania 25 b. m.

* * *

D. 23 grudnia r. z. zmarł wiceprezes Komitetu Międz. Alfred Gautier w 63 roku życia; członkiem Komitetu został w 1888 r., w 1917 powołano go na wiceprezesa.

* * *

Medal Florencyi Nightingale otrzymała Miss Evelyn Augusta Conyers, starsza siostra armji australijskiej, dyplomowana w 1903 r.

* * *

W końcu 1920 r. działały następujące delegacje Czerwonego Krzyża w Berlinie, Hanowerze, Szczecinie, Lipsku, Rydze, Narwie, Ino, Wiedniu, Budapeszcie, Warszawie, Bukareszcie, Konstantynopolu, Tyflisie, Wierchnieudyńsku, Władywostoku, Waszyngtonie.

* * *

Między Ligą Tow. Cz. Krzyża a Komitetem Międzynarodowym zaszła kontrowersja co do działania obu ciał w czasie pokoju.

Jen. Henderson poświęca tej sprawie artykuł w Bull. de la Ligue, zaznaczając, że za zgodą Kom. Międz. Liga objęła kierownictwo pracy pokojowej Cz. Krzyża, w styczniowym zaś numerze Revue int. Komitet zaznacza, że bynajmniej nie chce monopolu na tej arenie, ale stwierdza, że Kom. Międzynarodowy ma pełne prawo do akcji pokojowej.

Prawdopodobnie, na konferencji sprawa ta znajdzie swój wyraz w obradach.

* * *

Na porządku obrad X Kongresu znajdzie się:

1. Potępienie użycia gazów trujących jako środko walki legalnej w czasie wojny.

2. Walka przeciw następstwom blokady ekonomicznej i okupacji nieprzyjacielskiej dla chorych i dzieci państw walczących.

3. Wybór Komisji dla zbadania sprawy reorganizacji instytucji kresowych C. K. Międzynarodowego i opracowania wniosków dla konferencji następnej.

Jak wiadomo P. T. C. K. sprawę tę stawia na porządku obrad obecnej konferencji.

* * *

W Estonji jak donosi delegat M. K. C. K. jest w tej chwili 107.671 dzieci w potrzebie.

Cztery miljony uchodźców.

Sprawa uchodźców rosyjskich rozproszonych po całej Europie, nabiera

przerażających rozmiarów. Około 4 mil. wygnańców przebywa w Polsce, we Francji, w Czecho-Słowacji i na Bałkanach. Rapatryacja jeńców syberyjskich przyczyni się również do powiększenia ogromu nieszczęść Rosji, w dźwiganiu których pomaga reszta Europy. Kapitan Pedlow telegrafuje z Budapesztu: „1400 Węgrów przyjechało w stanie pomyślnym do Scharnhorst, zostali dobrze opatrzeni, przez majora Lively z Misji Syberyjskiej. Następna partja nie będzie w tak dobrych warunkach, poczynią należyte rozporządzenia“.

Praca Amerykańskiego Czerwonego Krzyża za granicą.

Oświadczenie Dr. Farrand'a dotyczące działalności Amer. Czerw. Krzyża za granicą, zapoznało wszystkich pracowników tej organizacji z programem projektowanej pracy w Europie.

Ogólna praca ratownicza, do której Amer. Czerw. Krzyż zastosował się podczas okresu, następującego bezpośrednio po podpisaniu zawieszenia broni, przestała być głównym celem Amer. Czerw. Krzyża. Publiczność nie zawsze zdawała sobie sprawę ze ścisłej łączności istniejącej pomiedzy głównem zadaniem Cz. Krzyża: „niesienia ulgi cierpieniom ludzkości“ — i położeniem tych krajów, w których prowadzono akcję ratowniczą. Przerażająca nędza panuje dotychczas na niektórych obszarach, kwestje żywności, odzieży i ogólnej odbudowy zniszczonych krajów, są w dalszym ciągu naglące. Jednak zagadnienia te wkroczyły obecnie w dziedzinę ekonomiczną, narody zaczynają powstawać z chaosu i agentury rządowe zaczynają już obejmować te ciężary, którym organizacje ochotnicze mogły tylko częściowo podołać.

Należy pamiętać, że w krajach najbardziej dotkniętych narodowe T-wa Czerw. Krzyża były podtrzymywane i wspomagane przez Ligę T-wa Czerw. Krzyża. Obecnie Narodowe T-wa Cz. Krzyża, same nie mogą podołać zadaniu bez pomocy zewnętrznej. Walka z epidemjami pochłania przeważnie pomoc Ligi, dokonano już bardzo wiele dla zatamowania tyfusu oraz innych grożących społeczeństwu chorób. Amerykańscy uczeni i działacze pracują na tem polu i Amer. Czerw. Krzyż okazał wielką i wydatną pomoc w tej dziedzinie.

Co zaś dotyczy ogólnej kwestji odbudowy Europy, Amer. Czerw. Krzyż, doskonale sobie uświadamia swą odpowiedzialność, zarówno co do przyszłości jak do przeszłości, nie cofnie się przed tą odpowiedzialnością, którą również rozumie cały naród amerykański. Należało obrać kierunek, w jakim miał się najskuteczniej ześrodkować wysiłek Amer. Czerw. Krzyża, i po odpowiedniem obejrzeniu istniejących warunków, zapadło postanowienie, że pomoc dla dzieci będzie głównym celem przyszłej pracy. Będzie położony szczególny nacisk na opiekę lekarską, oraz na pracę wychowawczą, której skutki pozostaną długotrwałem dobrodziejstwem dla krajów zainteresowanych.

Zgodnie z zamierzoną zmianą Komisje, kierujące pracą na rozmaitych obszarach, zwinęły swoją działalność, natomiast zostały jaknajśpieszniej urządzone jednostki, zajmujące się lekarską opieką nad dziećmi. Pomoc dzieciom uważana jest obecnie jako główne zadanie mogące najlepiej ześrodkować wysiłki wszystkich akcji, lecz wymagające również od osób, które mało ucierpiały z powodu wojny, aby udzieliły mniej uprzywilejowanym od siebie część tego co zachowały. Z tej racji odbywa się obecnie w Stanach Zjednoczonych zbiórka narodowa, na wezwanie europejskiej akcji pomocy, z którą Amer. Czerwony Krzyż pozostaje w ścisłej łączności.

Fundusz zebrany na rzecz europejskiej akcji pomocy, pójdzie częściowo dla Amer. Czerw. Krzyża, który będzie wówczas w stanie rozszerzyć swoją akcję niesienia pomocy dzieciom i będzie mógł przynosić ulgę w bardzo ciężkiem położeniu. Wyżywić trzeba 3,000,000 dzieci, zagrożonych śmiercią głodową. Specjalna praca podjęta teraz przez Amer. Czerw. Krzyż była już przewidziana od pewnego czasu, gdy potrzeby nie były jeszcze tak naglące. Zdrowie przyszłych mężczyzn i kobiet,

w przeważnej części Europy zależne jest od tej akcji.

Nie należy przypuszczać, iż z powodu, że ogólna akcja ratownicza została zamieniona na usilną pomoc dzieciom, wymagania dotyczące środków materjalnych i ogólnej sumy pracy stały się przez to mniejsze. Zmiana zależy głównie na tem, że zamiast bardzo szerokiego pola działania, praca skoncentruje się w ściśle oznaczonej dziedzinie. Komitet Wykonawczy Amer. Czerw. Krzyża podniósł z funduszu rezerwowego 5,000,000 dolarów, jako awans sumy obecnie zbieranej. Cyfry te wskazują jak wielkie są zapotrzebowania finansowe projektowanej pracy. Co zaś do działalności Oddziałów, praca ich będzie wielce pożądana, ponieważ jest ogromna potrzeba ubiorów dziecinnych, oraz wyprawek dla niemowląt. W bardzo wielu wypadkach przedmioty te są również potrzebne jak lekarstwa, dla wykonania całego programu opieki.

Pomoc Danji dla Polski.

Zbiórka odzieży i obuwia dla ubogich w Polsce, została zorganizowana, jak donosiliśmy, w październiku 1920 r. przez duński Komitet niesienia pomocy P. T. Cz. K. i rozpoczęła się w Kopenhadze.

Uruchomiono harcerstwo duńskie, Biskup Zelandu uruchomił duchowieństwo. Kilka tygodni naprzód odczytywano w każdym kościele po niedzielnem kazaniu wzmiankę o projektowanej akcji. Każde zrzeszenie zostało powiadomione.

Mieszkańcy Kopenhagi tym sposobem zostali zawiadomieni na kilka tygodni naprzód, że w przeciągu 3 dni harcerze Y. M. C. A. będą zbierali w każdym domu, odzież i obuwie. Ludność była uprzejmie proszona o ofiarowanie tego, bez czego mogła się obejść.

Kopenhaga została podzielona na okręgi, każdy okręg posiadał bazę telefoniczną i składnicę. Panowie i panie, ochotnicy, spędzili te 3 dni, przy telefonach, otrzymując wiadomości o paczkach, które należało przyjąć. Nazwiska i adresy były zapisywane.

Dwa dni przed zbiórką, plakaty były rozklejone po całem mieście, niektóre plakaty były roznoszone po ulicach.

Pierwszego dnia harcerze chodzili po calem mieście. Każdy okręg miał specjalny oddział harcerski i każdy dom został zrewidowany od dachu do piwnicy. O ile kto z mieszkańców nie miał rzeczy przygotowanych, lub też zapomniał o zbiórce, harcerz zapisywał nazwisko i adres i prosił o przygotowanie paczek na dzień następny.

4—5 harcerzy rozporządzało taczką, do której wkładali wszystkie zebrane rzeczy i gdy taczka była napełniona, odwozili ją do składnicy okręgowej. Po złożeniu wszystkich rzeczy, jechali dalej; tak pracowali od 8-ej rano do 8-ej wieczorem.

Po upływie 3 dni, Kopenhaga została systematycznie zrewidowana, ani jeden dom nie został pominięty. Jako wynik **otrzymano 22,000 par obuwia**, dla mężczyzn, kobiet i dzieci, oraz dużo bardzo odzieży.

Niezależnie fabryki, składnice i sklepy złożyły hojne ofiary.

Ofiarowano też żywność, biszkopty, czekoladę, kakao, kaszę.

Czwartego dnia składnice okręgowe wysłały zebrane rzeczy za pomocą ciężarowych samochodów do portu, gdzie zostały przesortowane, spakowane do worków i do pak, i złożone w składach.

Przewiezienie rzeczy do portu odbyło się w niedzielę, ponieważ pracowali wyłącznie ochotnicy. Identyczna akcja odbywa się w całej Danji, w stu miastach i na wsi. W każdem mieście harcerze pracują w sposób powyższy. W miastach, w których nie ma harcerzy, zrzeszenia uczniowskie przystępują do pracy. Na wsi pracują uczniowie, jak również osoby interesujące się tą akcją.—Noszą oni wszyscy opaskę z napisem: „Duński Komitet niesienia pomocy P. T. Cz. K.".

Zrzeszenie nauczycieli uruchomiło swoich członków, dzieci zostały zawczasu zawiadomione, że w oznaczonym dniu nastąpi zbiórka. Rozdawano worki z prośbą o ofiarowanie najmniejszej duńskiej srebrnej monety, — (10 orec),

oraz o powiadomienie rodziców o zamierzonej zbiórce. — Przemawiano również do dzieci szkolnych, opisując im cierpienia polskich dzieci.

Za tą gotowość i owoc wysiłków Polska winna wdzięczność Danji.

W księdze naszych wierzycieli moralnych, którzy przyczynili się do utrzymania Polski, czyn Danji znajdzie miejsce poczesne, a po stronie drugiej zapiszemy swą wdzięczność i gotowość do pomocy z naszej strony przy nadarzonej sposobności. *J. Z.*

Z prasy zagranicznej.

Od Bałtyku do Adryatyku.

W styczniowym zeszycie *Revue Int. d'hyg soc.* znany demograf P. Stouman daje pod powyższym tytułem niezmiernie ciekawe studyum statystyczne.

Żadna część Europy nie uległa takim wstrząśnieniom jak kraje położone na krańcu cywilizacji zachodniej między Bałtykiem, Adryatykiem i Morzem Czarnem. Dawniej od Gdańska do Tryjestu trzeba było przebyć jedną granicę, dziś na tej przestrzeni mamy 5 granic. Naturalne bogactwa tych krajów są olbrzymie, tu mamy naftę, pokłady węgla, żelaza, żyzną i urodzajną glebę i obfitość bydła. A mimo to dziś wszystkie kraje te są w nędzy, bilans wymiany międzynarodowej zmalał, a skutkiem tego ludność cierpi głód.

Należy więc zainteresować się temi krajami, i korzystając z zebranych przez Ligę dat statystycznych, dać obraz ich obecny.

Rzeczpospolita polska walczy z nadludzkiemi trudnościami w sprawie hygieny publicznej i źródła narodowe nie mogą wystarczyć dla zwalczenia zła. Nie tylko dur wysypkowy jej grozi, ale i szereg innych chorób. Polska składa się:

z dawnego Królestwa Kongresowego z obwodem Białostockim 130.000 klm. i 12.000.000 ludności,

z Galicji i Ks. Cieszyńskiem, Spiszem i Orawą 80.000 klm. 8.000.000 ludności,

Poznańskie i Pomorze 54.000 klm. 3.000.000 ludności.

Z nieokreślonych terenów (pokój Ryski) oraz Śląska Górnego, który jest w okresie plebiscytu.

W roku 1919 liczba zniszczonych domów wynosiła 326.000 w Królestwie i 438.000 w Galicji, 2 miljony ludzi stale przebywało na granicach w ciągu 2 lat jako remigranci i uchodźcy, większość ich była zarażona; głód panuje wszędzie, a dewaluacja pieniądza doszła do 0,5% poprzedniej wartości, co utrudnia wszelki handel zagraniczny.

Według danych statystycznych na tyfus wysypkowy umarło 160 osób na 100.000, gruźlica daje śmiertelność 600 na 100.000 czyli rocznie 5 : 1000, czerwonka i dur brzuszny szerzą się bardzo znacznie. Liczba urodzeń wynosiła przed wojną 33 : 1000 w Kongresówce, 40 : 1000 w Galicji i 45 : 1000 w Poznańskiem. Śmiertelność dzieci chrześcijańskich wynosiła w Kongresówce 29 (1916) do 30,8 (1918).

Liczba chorób zakaźnych wzrosła w ostatnim roku: podczas gdy w Galicji w r. 1919 było 65.700 wypadków duru plamistego z 7.074 zejść śmiertelnych, w r. 1920 było 98.841 przypadków z 15.394 zejściami. Prawdopodobnie wpłynęła na to ewakuacja wschodniej części w lipcu. Latem r. z. panowała również czerwonka, a notowano również i przypadki cholery.

W Czechosłowacji, która nie miała bitew na swym terenie, na przestrzeni 143.000 klm.³ mieszka 13.500.000 ludności, zachodnia część państwa—Czechy i Morawy zaludnione są bardzo gęsto: wchodnia: Słowacja i Ruś przykarpacka są mało zaludnione. Na tym terenie choroby zakaźne panują w znacznym stopniu; ale szukać potwierdzenia słów licznych podróżnych w danych statystycznych było by rzeczą bezcelową, gdyż statystyka nie jest tam

prowadzona prawidłowo. Panuje tam jeszcze dur wysypkowy, ospa (1245 wypadków z 177 zejściami śmiertelnemi).

Szczególniej tyfus sroży się na Rusi zakarpackiej.

Austrja o powierzchni 84.000 klm. kw. i 6.400.000 ludności, dziś pogrążona w bezwładzie ekonomicznym, zachowała jednak dawną kulturę, to też nie panują tu choroby zakaźne, ale sroży się gruźlica i krzywica oraz choroby z braków odżywiania. Śmiertelność z gruźlicy w Wiedniu który liczy 1.842.000 ludności, w r. 1914 wynosiła 286 zgonów na 100.000 ludności, w r. 1919 wzrosła do 490, szczególniej sroży się gruźlica śród dzieci. Śmiertelność dzieci wogóle 1—5 lat dochodzi do 663 na 100.000 żywych podczas gdy w Anglji wynosi 84, śmiertelność od 5 — 9 lat w Wiedniu wynosi 286, w Anglji 115.

Węgry, drobne dziś państwo ma terytorjum 100.000 kw. z 7 miljonami ludności, też ciężko dotknięte przez wojnę, są również terenem, gdzie sroży się gruźlica, jako skutek panującej nędzy, w Budapeszcie było w r. 1914 3.161 zgonów z gruźlicy, w r. 1918— 6.248, dur wysypkowy czynił większe spustoszenia niż w Austrji, ale obecnie słabnie.

Jugosławja obejmuje dziś 245.000 klm. kw. i posiada 13 miljonów ludności, $^1/_3$ część stanowi dawna Serbja — resztę ziemie dawnych Austro-Węgier. Liczba ludności zmalała znacznie skutkiem wojny, głodu i epidemji. W r. 1915 sam tyfus pochłonął 4 $/_0$ ludności. Liczba urodzeń spadła z 41,7$^0/_{00}$ do 18,3$^0/_{00}$ w r. 1918 śmiertelność zaś wzrosła z 25,6$^0/_{00}$ do 49,2$^0/_{00}$. Śmiertelność w Bośni i Hercogowinie śród dzieci wzrosła podwójnie w r. 1917 z 150$^0/_{00}$ do 235$^0/_{00}$ obecnie jest 154 na 1000 urodzeń. Śmiertelność w Słowacji wynosi 30$^0/_{00}$, śmiertelność głównie wzrasta skutkiem grypy i zapalenia płuc, częścią z gruźlicy. Jeszcze częstsza jest gruźlica w Chorwacji, śmiertelność w niej wzrosła z 403 do 444 na 1000 o ludności, dotąd prócz gruźlicy panują choroby zakaźne jak dur wysypkowy. Wydatki nadzwyczajne na cele sanitarne wyniosły dla Królestwa 69.753.000 dynarów. Należy przypuszczać, że skutkiem charakteru rolniczego Jugosławia prędzej się upora z chorobami zakaźnemi, niż sąsiedzi.

Terytorjum Rumunji zwiększyło się o 100$^0/_0$ i obejmuje dziś 316.000 klm. kw. z 17 miljonami ludności. Państwo to ucierpiało wiele skutkiem inwazji niemieckiej. W r. 1918 już po wojnie liczba urodzeń zmniejszyła się do $^1/_3$, śmiertelność zaś wzrosła podwójnie (na Wołoszy 43,5$^0/_{00}$, w Mołdawji 39,8$^0/_{00}$), Śmiertelność dzieci przed wojną wynosiła 200 na 1000 urodzin w r. 1918 średnio wynosiła 300.

Tyfus wysypkowy srożył się w Rumunji w 1919 roku, najsilniejsza epidemja była w Mołdawji, słabsza na Wołoszy, obecnie osłabł na dawniejszych terytorjach Rumunji, słabnie również w Transylwanii i dawnych prowincjach Węgier. W Besarabji natomiast jest jeszcze w stopniu znacznym, graniczy ona bowiem z niewygasającem źródłem — Rosją sowiecką.

Odbudowa życia ekonomicznego jest jedyną drogą do pomyślności sanitarnej i ekonomicznej krajów między Bałtykiem a Adrjatykiem.

Przed państwami temi stoją 2 zagadnienia: walka z chorobami zakaźnemi i walka z chorobami skutkiem nędzy. Pierwsze zadanie sprowadza się do stałej kontroli sanitarnej między Rosją Sowiecką a krajami graniczącemi, trudniejsza sprawa jest z drugiem zadaniem. Gruźlica wymagać będzie szczególniejszego zajęcia się nią ze strony nowopowstałych państw, również krzywica i choroby odżywiania wymagają pomocy. Dla Ligi Narodów i Ligi tow. Cz. Krzyża otwiera się tu wielkie pole działania.

J. Z.

Walka ze szczurami.

W zeszycie 12 z r. z. zwróciliśmy uwagę czytelników na niebezpieczeństwo szerzenia się szczurów jako szkodników ekonomicznych i jako nosicieli zarazy.

Uzupełniając, to cośmy powiedzieli, świeżo nadesłanemi nam przez Ligę tow. C. K. danemi, zaznaczamy, iż co-

roczne szkody wyrządzone przez szczury wynoszą

w Stanach Zjedn.	180.000.000 dol.
w Anglii	18.000.000 f. szt.
we Francji	200.000.000 fr.
w Niemczech	200.000.000 marek
w Indjach	41.000.000 f. szt.

Są to straty materjalne, straty w ludziach wynoszą w ciągu ostatnich 20 lat około 10 miljonów zmarłych z dżumy w Indjach (Kunhardt).

Tępienie szczurów jest bardzo trudne skutkiem ich rozrodczości; według danych statystycznych w Anglii jest 40 miljonów szczurów. Kampanja przeciw szczurom w ciągu 5 miesięcy może zredukować tę liczbę do 29 miljonów, ale jeżeli nie doprowadzić jej do końca już po roku liczba szczurów dosięgnie cyfry poprzedniej. Tępienie więc samo nie starcza, należy szczury odciąć od źródeł żywności przez odpowiednie jej opakowanie, odpowiednią budową składów i domów (beton, siatki żelazne w oknach piwnic).

Najlepszym środkiem do tępienia szczurów jest węglan baru, który już w ilości 0,2 grm wywołuje otrucie. Mieszać go należy z mąką, robiąc placki, ale przygotować je należy, nie dotykając rękoma, gdyż szczur doskonale czuje odór człowieka. Zapobiedz temu można wcierając w ręce przed przygotowaniem trutki olejek anyżowy i opiekając placek na wolnym ogniu.

Prócz trucia szczurów w czasie epidemii moru (dżumy) niszczyć należy pchły, w tym celu wszelkie szczeliny w murze i podłogach posypywać podchloranem wapnia.

J. Z.

Prof. Shiga. Leczenie wczesne i szczepienie ochronne gruźlicy.

Metoda prof. japońskiego Shiga zwróciła na siebie uwagę wszystkich lekarzy, uważamy więc za stosowne dać krótkie jej streszczenie, które niewątpliwie zainteresuje naszych czytelników.

Jak każdą chorobę gruźlicę należy leczyć w początkowych okresach. Wychodząc z tego założenia, Shiga stosuje środek swój w t. z. gruźlicy zamkniętej w okresie jej wylęgania i robi szczepionki zapobiegawcze szczególniej u dzieci słabych, do gruźlicy usposobionych. W odnośnych wypadkach nietylko powstrzymuje rozwój gruźlicy, ale powoduje lepszy rozwój dzieci.

Prof. Shiga nastaje, aby dzisiejsze instytuty do wczesnego rozpoznawania gruźlicy jednocześnie zajęły się stosowaniem jego surowico - szczepionki i w ten sposób skutecznie walczyły z gruźlicą.

Szczepienie zapobiegawcze przeciw gruźlicy stosować należy: u osobników z otoczenia gruźliczego, podejrzanych o gruźlicę, u osobników małokrewnych, osłabionych, u osobników zołzowatych (skrofuły) oraz u osób zapadających na nieżyty i lekko gorączkujących, u osób z lekkiemi napadami nieokreślonej gorączki, wreszcie u osobników ze zmianami w płucach. Nie są to jeszcze przypadki gruźlicy, ale zaledwo takie, w których można ją podejrzewać, ale odczyn Pirqueta jest zwykle w tych rasach pozytywny, a prześwietlanie daje nam już pewne zmiany.

Z danych statystycznych co do Japonii Shiga wypowiada wniosek, iż szczepionkę stosować należy w wieku szkolnym, wyniki w 16 wypadkach gruźlicy gruczołowej szczepień Shiga były bardzo zachęcające. To samo dotyczy i innych postaci gruźlicy początkowej. W ciągu 4 lat Shiga leczył 300 osób— wszystkie wyzdrowiały, a po 4 latach nie znalazł u nich żadnych objawów gruźlicy, chorzy rozwijali się prawidłowo.

Shiga przed przystąpieniem do szczepienia stwierdza obecność gruźlicy za pomocą odczynu Pirqueta, przez tydzień mierzy ciepłotę i rozpoczyna leczenie w razie gdy ciepłota nie jest zbyt wysoka.

Wystarcza 17 szczepień w ciągu 4 miesięcy.

W ogólnych zarysach szczepionka Shiga składa się z hodowli las. gruźlinego z domieszką trypoflawiny (1:8000) nieszkodliwej dla świnki morskiej w ilości 1 mgrm. uczulonej przez surowicę uodporniającą z dodatkiem przesączu hodowli erytrosynowej.

Bul de l'hyg № 1. *J. Z.*

Uchodźcy na Syberji.

Na łamach naszego pisma podaliśmy już opis strasznej nędzy uchodźców z Krymu, nowe fakty przynosi nam biuletyn Amer. Cz. Krzyża z opowieści swoich wysłanników o losie uchodźców na Syberji. Dajemy je w wyciągach.

„Nigdy nie zapomnę — pisze jedna z pielęgniarek amerykańskich — pierwszego dnia spędzonego w koszarach uchodźców. Przebywają tam najbiedniejsi i najnędzniejsi z pośród nich. Są oni przeważnie zbyt osłabieni, aby módz pracować. Deszcz już nie padał, lecz aby dotrzeć do drzwi budynku, trzeba przejść przez morze błota i przez kałuże brudnej wody. Otwieramy ciężkie podwoje i wchodzimy do obszernej szopy, gdzie powietrze jest tak okropne, że oddychamy z trudnością. Posuwając się naprzód, dostrzegamy w półcieniu istoty podobne do widm, ruszające się dokoła nas.

Promień światła przenika przez zamknięte okna. Coraz cięższe powietrze, przesycone wyziewami ludzkiemi, sprawia uczucie odurzenia. 800 osób, mężczyzn, kobiet i dzieci, żyje tutaj jak bydło, oczekując cudu, który wybawi ich od tych męczarni, gorszych stokroć od śmierci.

Każda z obecnych rodzin ma prawo do miejsca na narach obejmujące 6 stóp długości i 6 stóp szerokości. Drewniane słupy dzielą nary na małe przestrzenie, udzielone każdej rodzinie. Słupy te podtrzymują jednocześnie nary, na których gnieżdżą się również „rodziny". Każda rodzina składa się z 4 lub 6 osób, nieraz niespokrewnionych wcale pomiędzy sobą. Widzimy jedenastoletnią dziewczynkę z trojgiem drobnego rodzeństwa. Nikt nie wie kto byli rodzice, nikt nie wie, gdzie się oni obecnie znajdują. Te małe rozbitki bedą odesłane do ochronki Czerwonego Krzyża, jest więc nadzieja dla nich, ale co pocznie reszta?

O żadnem odosobnieniu nie może być mowy. Podłoga jest nierówna i chropowata. Wkrótce brud uczyni z niej rozsadnik wszelkich chorób. Jest dużo chorych tyfusowych, odczuwa się wielki brak lekarzy. Dużo ludzi umiera z głodu i gruźlicy. Rozdaje się jaknajwiększą ilość kartek na mleko i na chleb, lecz aby żywność otrzymać trzeba długo wystawać w kolejce. Przysporzenie żywności dla tej zgłodniałej rzeszy, nastręcza niezmiernie trudne zadanie. Wielu chorych umiera w ciemnych i śmierdzących szopach przed przeniesieniem ich do szpitala dla uchodźców. Na każdym kroku widzi się ludzi, błagających o pomoc, i widok ich nasuwa myśl, za co tak strasznie cierpią, gdy inni opływają w dostatki. Niema dla nich przyszłości. Złamani są na ciele, na duszy i na umyśle. Istota ludzka nie może tak wiele przecierpieć i zachować równowagę.

W dwunastu innych szopach istniały te same przerażające warunki. Na siedmio wiorstowym obszarze, na którym stoją szopy i szkoła dla uchodźców krzątają się kobiety w długich białych fartuchach, w obcisłych przylegających białych czepkach, i spełniają posłannictwo „Największej Matki na świecie" (Czerwony Krzyż). Gdy nadchodzi noc udają się one na spoczynek, zmęczone i wyczerpane, mając ciągle przed oczyma blade twarze nieszczęsnych ofiar i słysząc ich jęki. Sen odlatuje z ich powiek, myślą nieustannie o tem co można jeszcze uczynić dla nieszczęsnych rozbitków.

Przed swoim wyjazdem personel Czerwonego Krzyża zajmował się również pielęgnowaniem chorych tyfusowych. Szopy były przepełnione chorą, umierającą i zmarłą ludnością. Krzyki nieprzytomnych zlewały się z jękiem umierających. Nie było już mowy o przenoszeniu chorych do szpitala. Należało tylko grzebać umarłych. W szkołach i teatrze urządzono schronisko dla uchodźców. Gmachy przeznaczone dla zabawy zamieniły się na przybytki cierpienia, w których krążyło widmo śmierci. W przeciągu tych kilku tygodni Czerwony Krzyż udzielał pomocy szpitalom, pociągom sanitarnym, ochronkom i żołnierzom.

Wybiła godzina wyjazdu, i personel Czerw. Krzyża opuścił Syberję, po drodze mijano nieustannie długie sze-

regi pociągów tyfusowych. W wagonach towarowych stały niezliczone drewniane łóżka bez kołder. Od czasu do czasu widzieliśmy młode rosyjskie dziewczęta pielęgnujące tych chorych. Patrzyliśmy z podziwem na te młode kobiety, tak odważne, dlatego właśnie, że były tak młode. Pociągi te toczyły się naprzód tydzień po tygodniu, nie mając wytkniętego celu. Nie było żadnych udogodnień w wagonach, i widzieliśmy raz po raz jak nawpół przytomni chorzy wypełzali z wagonów. Epidemja rozszerzała się wszędzie. Na niektórych stacjach wynoszono zmarłych, a chorych umieszczano nieraz w pustych budynkach szkolnych. Kładziono ich na podłogę. Ci, którzy wytrzymali tę długą podróż i ohydę wagonów będą żyli, o ile będą leczeni. Wszyscy prawie żołnierze, których widzieliśmy po drodze wyglądali jak zwierzęta, lub też jak złamani starcy. Wszelkie cechy młodości na zawsze ich opuściły".

Z Polskiego Tow. Czerwonego Krzyża.

Odznaczenia P. T. C. K.

Komitet Główny na posiedzeniu dn. 11 z. m. w wykonaniu ustawy o odznaczeniach Czerwonego Krzyża przyznał *dyplomy honorowe*: jenerałowi broni Józefowi Hallerowi, jako prezesowi T-wa, oraz członkom Komitetu: ord. Helenie Bispingowej, baronowej Lesserowej, Julji Świdównie, margrabinie Wielopolskiej i d-rowi Józefowi Zawadzkiemu, z przedstawicieli zagranicznych towarzystw panom Wiliamowi i Albertowi Boydenom.

Pierwszą Komisję nadającą odznaczenia stanowić będą osoby wyżej wymienione jako kapituła.

Korzystając ze sposobności podajemy życiorysy, odznaczonych.

1. **Jen. broni Józef Haller**, od sierpnia r. b. prezes Towarzystwa, zasłużony obrońca Warszawy, twórca armji polskiej we Francji. Cały swój czas wolny od zajęć poświęca harcerstwu i sprawom społecznym.

2. **Helena Bispingowa**, b. wiceprezes Towarzystwa od 1 maja 1919 r. do 31 sierpnia 1920 r., przed powstaniem Cz. Krzyża pracowała w P. K. P. S. jako kierowniczka sióstr szpitala kadetów, a następnie w Komitecie P. K. P. S. Obecnie jest przewodniczącą wydziału opieki.

3. **Baronowa Lesserowa** od marca 1919 przewodnicząca wydziału sióstr Cz. Krzyża i przez regestrację oraz dostarczenie do szpitali kilku tysięcy sióstr zasłużona w sprawie pomocy chorym i rannym.

4. **Julja Swidówna**, członek Komitetu od r. 1919, poprzednio kierowniczka sióstr w szpitalu Cz.K. przy ul. Smolnej, w r. 1920 kierowniczka sióstr w szpitalu przy ul. Mokotowskiej.

5. **Margrabina Wielopolska** b. prezes P. K. P. S., członek honorowy i członek Komitetu P.T.C.K. w najcięższych czasach okupacji niemieckiej zasłużona w utrzymaniu P. K. P. S. jako placówki Czerwonego Krzyża, znana z działalności społecznej i dobroczynnej w Warszawie.

6. **Dr. Józef Zawadzki**, członek Komitetu od 23 kwietnia 1919 r., skarbnik od 1 czerwca 1919 r., do 31 sierpnia 1920 r. redaktor pisma „Czerwony Krzyż" od 1 października 1919 r. jeden z założycieli i prezes Towarzystwa dor. pom. lekarskiej w Warszawie, pierwszej samarytańskiej instytucji w Polsce.

7. **Wiliam Boyden** b. Komisarz Ligi Tow. Cz. Krzyża w Polsce oraz brat jego

8. **Albert Boyden**, wielce zasłużeni dla Polski przez dostarczenie olbrzymich zapasów Czerwonemu Krzyżowi dla wojska i ludności cywilnej. Za ich pośrednictwem P. T. C. K. otrzymało olbrzymie dary z całego świata.

Dar p. Ryerson.

Jak donosiliśmy, latem bawiła w Warszawie pani Arthur Ryerson z Chicago,

jedna z wybitnych działaczek i bardzo wpływowych pań amerykańskich. Widząc nasze ciężkie położenie ekonomiczne po powrocie do Chicago, łącznie z b. Komisarzem Ligi C. K. panem, Wiliamem Boydenem nieustannie pracowała nad przysporzeniem funduszów dla akcji ratowniczej P. T. C. K. specjalnie dla dzieci. Ostatnio przysłała pokaźną sumę 55.194 franków, zebranych przez siebie na ten cel. Przytem zorganizowała bazar polski, — ogromne przyjęcie w strojach polskich w swoim domu, obiecując sobie zebrać poważne sumy z tej akcji. Obecnie dowiadujemy się o bolesnym ciosie który ją spotkał przez stratę jedynej córki.

Nie pierwszy to cios który spotkał p. R.: w katastrofie statku „Titanic" straciła męża, a w kilka lat później dorosłego syna w wypadku samochodowym.

Nadesłane przez p. R. pieniądze użyte zostaną na potrzeby dzieci, głównie na leczenie dzieci gruźliczych.

Dla zdrowia Ludu.

W związku z akcją, dla uzdrowotnienia kraju, Stowarzyszenie Zjednoczonych Ziemianek podaje program akcji, który zasługuje na uwagę. Jest to poniekąd odpowiedź na apel, skierowany do Ziemianek w naszem piśmie w korespondencji z Londynu (p. № 1 Cz. Krzyża).

Ziemianki mają swoje kółka, które winny obok swych zadań podjąć sprawę szczepienia zasad utrzymania zdrowia. Poniżej podajemy plan działania kółka.

Co można w kółku przeprowadzić dla ochrony zdrowia?

1. Organizowanie pogadanek i odczytów o zdrowiu.

2. Kupno bibljoteki hygienicznej, obowiązkowe przeczytanie przez kółkowe zawartych w niej książek, dla wspólnego omówienia poruszanych w nich spraw i urządzeń.

3. Ustanowienie opieki zdrowia, jako rezultat wyżej wymienionych poczynań.

4. Kupno kompletu narzędzi potrzebnych do obsługi położnic, (dla wypożyczania kółkowym).

5. Wspólna akuszerka (sprowadzona i utrzymywana wspólnym kosztem, lub na koszt kółka kształcona.)

6. Kupno i urządzenie apteczki dla doraźnej pomocy w nagłych wypadkach.

7. Wspólne szczepienie ospy i rewakcynacja czyli szczepienie powtórne siedmiolatkom.

8. Porządki w podwórzu, obrukowanie studni i przymocowanie kubła stałego, zaprowadzenie śmietników, (skrzynek zamykanych), wychodków z pudłem na sankach do wywożenia gnojowisk, zabezpieczenie maszyn rolniczych dla uniknięcia wypadków, (żelazny wał i tryby przy młocarni), zakładanie ogródków.

9. Stopniowe zaprowadzenie lufcików, otwieranych okien, na zimę podwójnych.

10. Wspólne sprowadzanie zdunów, dla lepszego urządzenia pieców, które na ogół źle grzeją.

12. Wspólne kupno miednic dla kółkowych natrysków, szczotek, szczotek do rąk i zębów, grzebieni gęstych, nocników, spluwaczek wodnych, sienników, kołder, ceraty dla niemowląt, kupno na wspólny użytek wanien, pralni „całą parą."

12. Wspólne sprowadzanie drzewek, krzewów, nasion, instruktorek ogrodniczych i gospodarczych, przyrządzanie zapasów na zimę dla urozmaicenia pożywienia, urządzanie święta drzew.

13. Zakładanie wspólne z innemi stowarzyszeniami ochron, (Polska Macierz), kąpieli przy szkołach, szpitalików, przytułków dla starców i kalek (przy kościele parafialnym,) kaplic przedpogrzebowych.

14. Postanowienie przestrzegania i wyjaśnienia nakazu: „Nie pluć na podłogę."

15. Postanowienie nie przyjmowania gości trunkami wyskokowemi na zebraniach, (chrzcinach, wesela, pogrzeby, zabawy tańcujące) na początek choćby tylko na chrzcinach, ze względu na zdrowie matki i dziecka.

16. Postanowienie przeciwdziałania paleniu tytoniu przez małoletnich (choćby tylko do lat 16-tu.)

17. Zakładanie wśród młodzieży kółek wstrzemięźliwości. W rodzinie przestrzeganie trzeźwości.

18. Postanowienie, aby na zebraniach gminnych głosować, za wyznaczeniem funduszu na uzdrowotnienie wsi.

19. W razie zjawienia się choroby zakaźnej roztoczenie opieki nad domem tym (wyodrębnienie go) i ochrona wsi od rozniesienia zarazy.

20. Urządzenie kursów ratownictwa, odkażania i opieki nad chorymi.

21. Chętne i niezwłoczne spełnienie nakazanych przez komisję zdrowia zmian, ulepszeń, urządzeń.

22. Wyznaczanie kar za niespełnianie dobrowolnych postanowień w kółku.

Za lekarstwa i wypożyczenie narzędzi dla położnic, kółkowe potrzebujące tego muszą płacić oznaczoną cenę, aby za te zebrane pieniądze mogły znowu dokupywać co będzie potrzebne.

Obowiązki członka opieki zdrowia.

1. Objeżdżanie wsi, zwiedzanie poszczególnych podwórek i mieszkań, udzielanie potrzebnych wskazówek i rad, dopilnowanie ich wypełnienia.

2. Sprawdzania czy niema chorych podejrzanych o suchoty, (kaszlących stale) dzieci z gruczołami, z angielską chorobą, b) chorych na świerzbę, choroby zakaźne i choroby skórne, c) starych i dzieci z kołtunami i robactwem i meldowanie o tem doktorowi.

3. Sprawdzanie szczepienia ochronnej ospy, zapisanie nieszczepionych i dopilnowanie aby siedmioletnie dzieci, były drugi raz szczepione.

4. Kontrola zdrowia dzieci w szkole.

5. Czuwanie nad czystością dzieci.

6. Urządzanie kąpieli w szkole.

7. Czuwanie nad niemowlętami, aby nie miały ciemieniuch, kołtunów i weszek w głowach, pleśniawek w ustach, nie cierpiały na przewlekłe biegunki. W razie tych dolegliwości, udzielanie potrzebującym pomocy, lub skierowanie chorego do lekarza.

8. Czuwanie nad zdrowotnością wsi, w razie zjawienia się choroby zakaźnej, (tyfus, ospa, tyfus plamisty, szkarlatyna, i t. p.) meldowanie lekarzowi, pomoc w umieszczeniu chorego w szpitalu i odkażeniu mieszkania i ubrania.

9. Prowadzenie kontroli wszystkich prac „opieki zdrowia,“ w przeznaczonej do tego książce, z odpowiednio ułożonemi rubrykami.

10. Sprowadzanie środków odkażających. (wapno, kreolina i t. p.)

11. Ściąganie kar za niespełnianie w kółku dobrowolnych postanowień oraz nakazów „Opieki zdrowia.“

Lista strat.

Taniłowski Edmund szer. 18 pułk. ułan. zm. 23-7 20.

Talaczyński Dyonizy szer. 101 p. p. 6 k. zm. 22-9 20.

Taliński Stanisław szer. 15 p. p. 1 k. Baon Zap. zm. 18-10 20.

Tanacha Feliks szer. 6 p. p. L 3 k. zm. 11-5 20.

Teranczkowski Stefan szer. 1 p. p. L. zm. 15-7 20.

Teisk Paweł szer. 2 komp. szt. 16 Dyw. Piech. zm. 18-8 20.

Terepka Al. szer. 6 p. p. L. 2 k. k. m. zm. 7-6 20.

Tomczak Ignacy szer. 50 p. p. 10 k. zm. 9-10 20.

Tołdyniak Franciszek szer. 59 p. p. 3/I, zm. 4-8 20.

Tomaszewski Michał plut. 3 p. s. p. 8 k. zm. 10-8 20.

Tomczak Ignacy szer. 50 p. p. szt. sek. łącz. zm. 6-7 20.

Tryska Marcin plut. 67 p. p. 3 k. zm. 8-8 20.

Trojak Antoni szer. 5 k. zm. 9-10 20.

Trzoskolas ——— szer. 50 p. p. 7 k zm. 23-7 20.

Trebier Adolf plut. Żandarm. we Lwowie zm. 24-10 20.

Trojak Roman szer. 101 p. p. 1 k. zm. 23-9 20.

Trzos Stanisław kap. 6 p. p. L. 10 k. zm. 10-5 20.
Tyrna August szer. 12 p. p. 10 k. zm. 11-9 20.
Tywonek Feliks szer. 35 p. p. 1 k. 27-8 20.

Uryzaj Jan ułan 16 pułk. ułan. 1 szw. zm. 29-7 20.
Urbański Jan plut. 68 p. p. 6 k. zm. 16-8 20.
Urbański Jan plut. 1 p. s. p. komp. kar. masz. 26-9 20.
Urban St. szer. 32 p. p. 1 k. zm. 26-7 20.

Wasilewski Roman och. 205 p. p. 1 k. zm. 25-9 20.
Warzeschłowski Jan szer. 1 p. s. p. zm. 26-9 20.
Walicki Jan szer. 46 p. strz. kres. 3 B. zm. 12-6 20.
Warchoł Andrzej st. szer. 46 p. strz. kres. 12 k. zm. 11-4 20.
Wałek Bolesław st. san. szpital polowy 702 S. B. zm. 5 9 20.
Wadlewski Bolesław kapral 26 p. p. zm 8-8 20.
Walos Andrzej szer. 26 p. p. zm. 9-8 20.
Wasiak Stanisław szer. 50 p. p. 12 k. zm. 6-7 20.
Walo Piotr szer. 17 p. p. zm. 5-6 20.
Wajda Józef szer. 5 p. strz. k. komp. tel. 18, zm. 9-7 20.
Wąsowski Jan sierż. 68 p. p. 2 k. zm. 6-8 20.
Wapkaniec ——— szer. 59 p. p. 3/I, zm. 4-8 20.
Warchał Adolf szer. 46 p. p. strz. kres. 9 k. zm. 13-8 20.
Waruś Jakób pchor. 1 p. s. p. k. pol. l. zm. 29-8 20.
Weis Wilhelm szer. 49 p. p. 7 k. zm. 12-9 20.
Węglarz Jan szer. 17 p. p. zm. 5-6 20.
Wendołowski Jan kapral 505 p. p. och. 6 k. zm. 15-8 20.
Węgrzyn Walenty strz. 1 p. s. p. 1 k. k. m. zm. 29-8 20.
Wieczorkiewicz Stanisław sierż. 61 p. p. 9 k. zm. 14-10 20.
Wildstein Mac. ppor. 150 p. p. 7 k. zm. 28-7 20.
Wielgoszewski Stanisław szer. 3/42 p. p. Biał. zm. 11-9 20.
Wilnaczyk Antoni szer. 23 p p. zm. 11-10 20.
Wiśniewski Jan szer. 59 p. p. 7/II, zm. 22-9 20.
Wiśniewski Juljan szer. 20 p. p. 6 k. zm. 24-9 20.
Więcławek Stanisław szer. 46 p. strz. kres. 9 k. zm. 10-6 20.
Wilman Abraham szer. 46 p. strz. kres. 7 k. zm. 14-8 20.
Witkowski Walenty szer. 18 p. p. zm. 16-10 20.
Wielopolski Piotr szer. 27 p. p. zm. 8-8 20.
Wieczorek Wincenty szer. 7 p. p. L. zm. 26-8 20.
Wiśniewski Jan 6 p. p. L. zm. sierp. 1920.
Wilewski Stanisław szer. 6 p. p. L. zm. 26-8 20.
Wiąz Ignacy szer. Słuck. p. p. Baon Zap. k. u. zm. 1-9 20.
Witkowski Zenon plut. 1 pułk. ułan. szw. techn. zm. 31-10 20.
Wiłowiak Tadeusz szer. 17 p. p. zm. 29-8 29.
Wiśniewski Edward por. 101 p. 1/3, zm 21-9 20.
Witczak Józef kan. 17 p. art. pol. 8 B. zm. 6-8 20.
Wilslik Franciszek szer. 1 p. s. p. 1 k. zm. 25-9 20.
Wiśniewski Bolesław szer. 46 p. strz. kres. 3 k. k. m. zm. 25-8 20.
Wiśniewski Antoni strz. 1. p. strz. p 3 k. zm. 4-8 20.
Wincenciak Wacław strz. 6 p. p. L. 5 k. zm. 12-5 20.
Wisiański Władysław szer. 6 p. p. L. 10 k. zm. 25-6 20.
Wierciszewski Aleksander szer. 6 p. p. L. 8 k. zm. 7-6 20.
Władyga Antoni st. szer. 144 p. 1 k. zm. 19-10 20.
Właźnik Edward szer. 19 p. p. ods. Lw komp. techn. zm. 26-8 20.
Właźlak Zygmunt kapral 6 p. p. L. 3. k. k. m. zm. 25-5 20.
Wojda Antoni szer. 2/42 p. p. zm 11-9 20.
Wolak Szczepan szer. 6/42 p p. zm. 11-9 20.
Wojsłaszek Piotr szer. 8 p. p. L. zm 13-10 20.
Woźniak Stanisław szer. 59 p. p. 5/II, zm. 25-8 20.

Wojtala Franciszek ——— 46 p. strz. kres. zm. 12-6 20.
Wolejko Michał szer. komp. strz. 2 Dyw. Lit. Biał. zm. 19-8 20.
Woltański Władysław szer. 3 p. p. 3 k. zm. 7-8 20.
Wojtysiak Franciszek st. szer. 6 p. p. L. 3 k. zm. 7-6 20.
Wolski Walenty szer. 102 pp. zm sierp.
Wojtas Władysław szer. 19 p. p. ods. komp. techn. zm. 26-8 20.
Wojciechowski Jan 26 p. p. zm. 9-8 20.
Wołowik Stanisław szer. 5 p. p. L. 2 k. zm. 25-10 20.
Wojna Józef szer. 505 p. p. och. 9 k. zm. 1-8 20.
Wołoszczuk Michał sap. 19 Baon Sap. 2 k. zm. 17-6 20.
Wojcieszak Bartłomiej strz. 1 p. s. p. 6 k. zm 20-8 20.
Wójcik Aleksander sze. 16 p. p. ods Lwowa 2 k. zm. 16-10 20.
Wójcicki Stefan pchor. 205 p. p. 2 k. zm. 11-8 20.
Wnęk Jan szer. 102 p. p. zm. sierpień.
Wójcik Stanisław szer. 1 komp. most. zm. 25-10 20.
Wójtowicz Franciszek ppor. szt. 17 Dyw. Piech. zm. 22-5 20.
Wyżyk Henryk ppor. 50 p. p. 12 k. zm. 27-7 20.
Wysocki Stanisław szer. 6 p. p. L. zm. 26-8 20.
Wysocki Jan kapral 17 Baon Sap. 1 k. zm. 3-6 20.
Wydra Bronisław och. 205 p. p. 4 k. zm. 26-9 20.
Wypych Leonjusz kapral 205 p. p. 10 k. zm. 23-9 20.
Wysocki Władysław szer. 5 p. p. L. I Baon, zm. 1-5 20.
Wyroba Antoni szer. 5 p. p. L. 10 k. zm. 22-5 20.
Wyżynowski Edward strz. 6 p. p. L. 5 k. zm. 9-5 20.
Wybrański Jan plut. 6 p. p. L. 1 k. k. m. zm. 11-5 20.
Wrzesiński Wacław st. szer. 2 Baon Mar. zm. 21-10 20.
Wrona Aleksander szer. 6 p. p. L. 11 k. zm. 7-6 20.
Wrzotek Antoni szer. 16 p. a. p. zm. 27-10 20.
Wrzesiński Kazimierz szer. 59 p. p. zm. 2-11 20.
Wroński Ludwik ppor. 22 p. p. 12 k. zm. 22-6 20.
Wrembski Gabryel szer. 3 p. strz. p. 1 k. zm. 21-8 20.
Zając Feliks och. 205 p. p. 1 k. k. m. zm. 25-9 20.
Zawadzki Henryk och. 205 p. p. 9 k. zm. 25-9 20.
Zalesiński Franciszek szer. 67 p. p. 3 k. zm. 28-7 20.
Zalewski Jan szer. 4 pułk. sap. zm. 19-10 20.
Zawada Marceli szer. 2 p. p. zm. 27-8 20.
Żołądek Władysław szer. 5 p. p. L. 12 k. zm. 23-5 20.
Zalewski Władysław leg. 6 p. p. L.8 k. zm. 12-6 20.
Zaparek Wojciech leg 6 p. p. L. 8 k. zm. 30-6 20.
Zagawski Józef szer, B. Z. W. W. et. 41 k. zm. 25-10 20.
Zawileński Bolesław szer. 33 p. p. 1 k. zm. 11-8 20.
Zarów Franciszek szer. 46 p. strz. kres. 12 k. zm. 13-6 20.
Zaleski Stanisław szer. kom. szt. 10 tn. zm. 25-9 20.
Zapała Piotr leg. 6 p. p. L. 2 k. k. m. zm. 5-6 20.
Zagrodnik Antoni st. szer. 6 p. p. L. 3 k. zm. 7-6 20.
Zborowski Feliks szer. 8 p. p. L. 8 k. zm. 27-10 20.
Zbożeń Wojciech strz. 1 p. strz. p. 12 k. zm. 5-8 20.
Zarudzki Dyonizy szer. 205 p. p. 7 k. zm. 1-8 20.

STATUT
POLSKIEGO TOWARZYSTWA CZERWONEGO KRZYŻA.

I. Zawiązanie Towarzystwa i stosunek do Międzynarodowego T-wa Czerw. Krzyża.

Art. I.

Polskie T-wo Czerwonego Krzyża istnieje na zasadach uchwał Konwencji Genewskiej z 1864 roku, Konwencji Haagskiej z 1899 r., oraz na zasadach Konwencji Genewskiej z 1906 r., zastosowanych do wojny morskiej w 1907 r., do których to Konwencji Państwo Polskie przystąpiło.

Art. 2.

T-wo jest urzędowo uznane przez Państwo Polskie, jako Polskie Narodowe Towarzystwo Czerwonego Krzyża, powołane do współdziałania z instytucjami sanitarno-wojskowemi w czasie wojny.

Art. 3.

T-wo uznaje zasady solidarności moralnej, łączącej wszystkie Narodowe Towarzystwa Czerwonego Krzyża i utrzymuje stosunki zarówno z temi T-wami, jak i z ich Komitetem Międzynarodowym.

II. Cele Towarzystwa.

Art. 4.

Celem T-wa jest:

a) w czasie wojny:

1) współdziałanie z polskiemi władzami wojskowemi w udzielaniu pomocy rannym i chorym wojskowym i inwalidom, 2) udzielanie pomocy rannym i chorym armji ojczystej i armji sprzymierzonych, oraz rannym i chorym armji nieprzyjacielskiej, 3) współdziałanie z władzami państwowemi w opiece nad jeńcami oraz ludnością cywilną.

b) w czasie pokoju:

1) przygotowywanie środków, w celu jaknajszerszego spełnienia zadań T-wa w czasie wojny, 2) udzielanie pomocy inwalidom wojskowym, 3) współdziałanie z władzami państwowemi i organizacjami społecznemi w akcji ogólno-sanitarnej, ratunkowej i t. p., 4) współdziałanie z władzami państwowemi i organizacjami społecznemi w udzieleniu wszelkiego rodzaju pomocy w wypadkach klęsk żywiołowych, epidemjach i katastrofach.

Art. 5.

Polskiemu T-wu Czerwonego Krzyża przysługuje prawo organizowania pomocy sanitarnej dla armji obcych w razie wojny między obcemi mocarstwami.

Art. 6.

Dla osiągnięcia celów swych T-wo:

1) gromadzi fundusze i organizuje w tym celu akcję społeczną, 2) organizuje: a) szkoły i kursa dla przygotowania personelu pomocniczego, b) szpitale, sanatorja, przychodnie (ambulatorja), przytułki, stacje żywnościowe i t. p.

III. Prawa i przywileje Towarzystwa.

Art. 7.

T-wo obejmuje swoją działalnością cały obszar Państwa Polskiego. Towarzystwu, poza wojskowemi instytucjami sanitarnemi, służy wyłączne prawo korzystania ze znaku (godła) Czerwonego Krzyża według wzoru, zatwierdzonego przez Konwencję Genewską z dnia 22-go sierpnia 1864 r. Godłem tem oznacza się między innemi:

1) pieczęcie T-wa, 2) chorągwie, napisy nad zakładami, szpitalami, składami i t. p., 3) przepaski oraz naszywki noszone przez personel T-wa na lewem ramieniu, 4) oznaki dla członków Komitetów i Zarządów oraz innych przedstawicieli Towarzystwa w czasie pełnienia obowiązków, 5) żetony dla członków T-wa i funkcjonarjuszów, zatwierdzone przez władze T-wa.

Art. 8.

Poszczególne Oddziały i instytucje Towarzystwa posługują się pieczęciami z napisem: „Polskie Towarzystwo Czerwonego Krzyża" oraz nazwą danego Oddziału, względnie instytucji.

Art. 9.

T-wo, jako osoba prawna, może nabywać, posiadać i zbywać wszelki majątek ruchomy i nieruchomy i wogóle wykonywać wszelkie czynności prawne.

Art. 10.

T-wu, oraz jego organizacjom i funkcjonarjuszom przysługuje prawo otrzymywania pomocy i poparcia od władz cywilnych i wojskowych w zakresie działalności T-wa.

Art. 11.

T-wo jest zwolnione od przewidzianych przez prawo opłat stemplowych i wszelkich innych poborów przy zawieraniu aktów, umów i tranzakcji, oraz od wszelkich podatków państwowych i gminnych od nieruchomości, przeznaczonych dla potrzeb instytucji T-wa.

Art. 12.

T-wu przysługuje prawo bezpłatnego przesyłania korespondencji pocztowej, a w czasie wojny również korespondencji telegraficznej i telefonicznej, a także bezpłatnego przesyłania transportów T-wa, zarazem w czasie wojny przysługuje prawo bezpłatnego przejazdu dla osób podróżujących w służbie T-wa, a w czasie pokoju ulg przejazdowych i przewozowych, bezpłatnego przewożenia materjałów T-wa w czasie wojny — zaś ulg w czasie pokoju.

IV. Stosunek do władz państwowych.

Art. 13.

W czasie wojny T-wo, jako subwencjonowane przez Rząd, działa pod kontrolą Rządu Polskiego. Kontrolę działalności T-wa z ramienia władz państwowych sprawuje Departament Sanitarny Ministerstwa Spraw Wojskowych przez swego Delegata.

Art. 14.

W czasie wojny, prowadzonej przez Państwo Polskie, T-wo winno składać po upływie każdego miesiąca delegatowi Dep. Sanitarnego M. S. Wojskowych wykaz dokonanych prac, wykazy stanu kasy, zapasów materjałów lekarskich i urządzeń szpitalnych, ilości przytułków, oraz stacji opatrunkowych i odżywczych, liczby lekarzy i wykwalifikowanego personelu sanitarnego, znajdującego się w rozporządzeniu T-wa. Delegat Dep. Sanit. M. S. Wojsk. zawiadamia naczelne władze T-wa o wszelkich rozporządzeniach Rządu, dotyczących działalności Towarzystwa,

czuwa nad ich wykonaniem i jest łącznikiem między Rządem i władzami T-wa.

Delegat Dep. Sanit. M. S. Wojsk. lub jego zastępca bierze udział w posiedzeniach Zarządu Głównego, Komitetu Głównego — z prawem zabierania głosu i prawem sprzeciwu co do uchwał, któreby nie odpowiadały stanowisku władz wojskowych. W razie sprzeciwu delegata Dep. Sanit. M. S. Wojsk. Towarzystwu przysługuje prawo odwołania się do władz państwowych.

W czasie pokoju w posiedzeniach Komitetu Głównego bierze udział z prawem głosu delegat Dep. Sanit. M. S. Wojsk.

V. Członkowie, ich prawa i obowiązki.

Art. 15.

Członkami T-wa mogą być osoby fizyczne obojga płci bez różnicy wyznania, oraz osoby prawne. Członkowie dzielą się:

1) honorowych,
2) dożywotnich,
3) zwyczajnych,
4) wspierających.

Oprócz tego T-wo ma prawo przyjmować na członków związki młodzieży, oraz inne zrzeszenia, mające za zadanie współdziałanie z zadaniami i pracami T-wa, jako organizacje automomiczne, według regulaminów, opracowanych przez Komitet Główny. Członków dożywotnich, zwyczajnych i wspierających przyjmuje Zarząd Główny, Komitety Okręgowe i Miejscowe. Członków dożywotnich zatwierdza Komitet Główny.

Art. 16.

Członkami honorowymi na wniosek Komitetu mogą być osoby, mianowane przez Walne Zgromadzenie większością 2/3 głosów za wybitne zasługi dla Towarzystwa.

Art. 17.

Wysokość jednorazowych składek dla członków dożywotnich oraz składek rocznych dla członków zwyczajnych i wspierających ustala na poszczególne okresy czasu Walne Zgromadzenie na wniosek Komitetu Głównego.

Art. 18.

Członkowie zwyczajni mogą wystąpić z T-wa po złożeniu deklaracji o wystąpieniu i uiszczeniu zaległych składek. Miano członka zwyczajnego może mieć także osoba nieopłacająca składek, oddająca natomiast T-wu usługi swoją pracą osobistą, według uznania Komitetu Głównego lub Komitetów Okręgowych na wniosek Oddziałów Miejscowych. Prawo uczestniczenia w Walnych Zgromadzeniach Oddziałów przysługuje wyłącznie członkom honorowym, dożywotnim i zwyczajnym pełnoletnim w charakterze delegatów. Członkowie wspierający w Walnych Zgromadzeniach nie uczestniczą.

VI. Naczelne władze T-wa i ich siedziba.

Art. 19.

Naczelnemi władzami T-wa są:

1) Walne Zgromadzenie T-wa,
2) Komitet Główny,
3) Zarząd Główny,
4) Komisja Rewizyjna.

Siedzibą władz naczelnych Towarzystwa jest miasto stołeczne Warszawa.

A. Walne Zgromadzenie.

Art. 20.

Walne Zgromadzenie składa się z 300 delegatów oddziałów Pol. T-wa Czerw. Krzyża. Corocznie Walne Zgromadzenie, na zasadzie przedstawionych sprawozdań oddziałów proporcjonalnie rozdziela na poszczególne oddziały odpowiednią liczbę delegatów. W Walnem Zgromadzeniu mają prawo uczestniczenia z głosem stanowczym członkowie honorowi oraz członkowie dożywotni T-wa.

W wyborze delegatów uczestniczą Oddziały, które uczyniły zadość wymaganiom statutu (§ 45 i 47).

Art. 21.

Walne Zgromadzenia bywają: zwyczajne i nadzwyczajne. Zwyczajne Zgromadzenia są zwoływane raz na rok, najpóźniej w kwietniu każdego roku przez Zarząd Główny. Rok sprawozdawczy liczy się od 1 stycznia do 31 grudnia.

Art. 22.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenia zwołuje Zarząd Główny w miarę potrzeby, a mianowicie:

1) według uznania Komitetu;

2) na pisemne żądanie władz przynajmniej 1/3 ogólnej liczby Oddziałów Miejscowych lub władz 3 Okręgów.

3) na żądanie Komisji Rewizyjnej.

Art. 23.

O terminie Walnego Zgromadzenia Zarząd Główny ogłasza w pismach i przynajmniej na 3 tygodnie przed terminem zawiadamia władze okręgowe, które zawiadamiają Oddziały, a gdzie niema Okręgów Zarząd Główny zawiadamia wprost Oddziały.

Art. 24.

W zawiadomieniach o terminach Walnego Zgromadzenia winien być zamieszczony oprócz daty, godziny i miejsca, porządek obrad. Na Walnem Zgromadzeniu mogą być rozpatrywane tylko te sprawy, które były zamieszczone na porządku obrad. Inne wnioski mogą być rozpatrywane na Walnem Zgromadzeniu, o ile zgłoszone zostaną na piśmie do Zarządu Głównego na 5 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Art. 25.

Walne Zgromadzenie zagaja Prezes albo Wice-Prezes Komitetu Głównego, poczem następuje wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia i dwuch jego zastępców oraz asesorów i sekretarzy.

Uchwały Walnego Zgromadzenia są protokułowane, protokuł powinien być podpisany przez przewodniczącego, sekretarza i przynajmniej 5 delegatów obecnych na Zgromadzeniu.

Walne Zgromadzenie, należycie zwołane, jest zdolne do uchwał bez względu na liczbę obecnych.

Art. 26.

Do Walnego Zgromadzenia należy:

1) wybór członków Komitetu Głównego, Komisji Rewizyjnej i mianowanie członków honorowych,

2) rozpatrzenie i zatwierdzenie rocznegó sprawozdania i bilansu oraz preliminarza wydatków,

3) podział dochodów na fundusz obrotowy oraz rezerwowy,

4) wyznaczenie sum na fundusze specjalne,

5) wszystkie sprawy przekraczające kompetencję Komitetu Głównego.

Art. 27.

Uchwały Walnego Zgromadzenia zapadają prostą większością głosów z wyjątkiem spraw dotyczących:

1) zmiany statutu,

2) likwidacji Towarzystwa,

3) podjęcia części lub całości funduszu rezerwowego i

4) wyboru członków honorowych.

Sprawy powyższe rozstrzyga się większością 2/3 oddanych głosów.

B. Komitet Główny.

Art. 28.

Komitet Główny składa się z 60 członków, wybieranych przez Walne Zgromadzenie na 3 lata z pośród członków T-wa; pomiędzy nimi powinno być przynajmniej 30 stale zamieszkałych w Warszawie, a w tem przynajmniej 4 lekarzy. Walne Zgromadzenie powołuje prócz tego w oddzielnem głosowaniu 20 zastępców, z których 10 zamieszkałych w Warszawie. Zastępcy są powoływani do Komitetu w kolei większości głosów, otrzymanych przy wyborach. Automatycznie wchodzą do Komitetu prezesi Komitetów Okręgowych.

Art. 29.

Ze składu Komitetu Głównego ustępuje co rok 1/3 część członków, w pierwszych 2 latach przez głosowanie, a następnie według starszeństwa wyboru. Na miejsce ustępujących członków doroczne Walne Zgromadzenie wybiera nowych. Członkowie ustępujący mogą być wybrani ponownie.

Art. 30.

W czasie wojny Komitet zachowuje swoje pełnomocnictwo, chociażby termin upłynął, na czas trwania wojny oraz 3 miesiące po zawarciu pokoju.

Art. 31.

Na czas trwania wojny i trzymiesięczny termin po zawarciu pokoju Komitetowi Głównemu przysługują prawa Walnego Zgromadzenia T-wa i prawo kooptacji członków Komitetu Głównego na miejsce nieobecnych, na czas ich nieobecności.

Art. 32.

Do zakresu działania Komitetu Głównego należy:

1) wybór, odwoływanie Zarządu Głównego i poszególnych jego członków.

2) zwierzchni nadzór nad wszelkiemi sprawami T-wa,

3) zatwierdzanie Oddziałów Okręgowych, a gdzie ich niema, Oddziałów Miejscowych,

4) gromadzenie środków pieniężnych i w naturze.

5) decydowanie w sprawie przejęcia wszelkich zapisów i darowizn warunkowych,

6) pomoc w inicjatywie prywatnej i powoływanie do życia wszelkich instytucji, mających na celu rozwój działalności T-wa,

7) zatwierdzanie wszelkich regulaminów i instrukcji dla Komitetu Głównego, Zarządu Głównego, Komitetów Okręgowych i Oddziałów T-wa, oraz wszelkich instytucji T-wa,

8) decydowanie, na wniosek Zarządu Głównego, w sprawach kupna i sprzedaży nieruchomości,

9) rozpatrywanie sprawozdania rocznego oraz preliminarza budżetowego i składanie ich z własnym wnioskiem na Walne Zebranie,

10) rozstrzyganie wszelkich nieporozumień, wynikających z komentowania ustawy i regulaminów lub instrukcji,

11) wykreślanie członków T-wa za czyny niehonorowe lub przynoszące szkodę T-wu,

12) zatwierdzenie członków dożywotnich,

13) utrzymywanie stałych stosunków z innemi T-wami Czerwonego Krzyża i pokrewnemi organizacjami i pośredniczenie pomiędzy niemi a Rządem Polskim.

Decyzja we wszystkich sprawach rozstrzyganych w Komitecie, zapada prostą większością głosów obecnych z wyjątkiem p. 11, do czego potrzebne jest 2/3 głosów. W razie równości głosów—przeważa głos przewodniczącego.

Art. 33.

Komitet Główny na pierwszem zebraniu po Walnem Zgromadzeniu dorocznem wybiera ze swego łona na przeciąg jednego roku Prezesa, dwuch Wice-Prezesów, Sekretarza Komitetu Głów-

nego, oraz 3 członków Zarządu Głównego.

Członkowie Komitetu mogą otrzymywać za swoją pracę tytułem odszkodowania za czas poświęcony T-wu wynagrodzenie.

Komitet zbiera się w czasie wojny przynajmniej raz na miesiąc, a w czasie pokoju raz na kwartał. Posiedzenia Komitetu Głównego są ważne w obecności nie mniej niż 20 członków. — O ile członek Komitetu nie bierze udziału w 3-ch kolejno po sobie następujących posiedzeniach bez usprawiedliwienia, mandat jego traci moc, a na jego miejsce wchodzi zastępca.

C. Zarząd Główny.

Art. 34.

Jeden z Wice-Prezesów Komitetu Głównego, wyznaczony przez Prezesa jako przewodniczący Zarządu Głównego, Sekretarz Generalny oraz 3 członków, wybranych z łona Komitetu stanowią Zarząd Główny na jeden rok. W skład Zarządu Głównego powinien wchodzić przynajmniej jeden lekarz. Zarząd Główny wybiera ze swego grona zastępcę przewodniczącego Zarządu Głównego i skarbnika. Na posiedzeniach Zarządu mogą być obecni Prezes i Wice-Prezes Komitetu.

Art. 35.

Członkowie Zarządu dzielą się między sobą czynnościami na mocy dobrowolnego układu i odbywają wspólne posiedzenia, stosownie do potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na tydzień.

Dla prawomocności decyzji Zarządu Głównego niezbędna jest obecność przynajmniej 3 członków, w tej liczbie przewodniczącego lub jego zastępcy. Decyzje zapadają większością głosów. Przy równej liczbie głosów, decyduje głos przewodniczącego. Uchwały wpisuje się do osobnej księgi protokułów Zarządu. O ile członek Zarządu opuścił 3 kolejno po sobie następujące posiedzenia zwyczajne, bez podania usprawiedliwiających powodów Prezesowi, mandat jego ulega zawieszeniu.

Członka Zarządu Głównego w każdej chwili może zawiesić w jego czynnościach Komitet Główny na mocy uchwały, powziętej na posiedzeniu, w którem bierze udział przynajmniej 25 członków Komitetu. O ile takie posiedzenie, wskutek braku wymaganej liczby członków, do skutku nie doszło, uchwała następnego posiedzenia Komitetu, które ma się odbyć nie później niż w ciągu dni 10-ciu, będzie prawomocna, zgodnie z ustępem 2 p. 3-go art. 33. Na miejsce odwołanego lub niemogącego pracować członka Zarządu — Komitet na wniosek Przewodniczącego Zarządu powołuje zastępcę ze swego łona na czas nie dłuższy niż do końca kadencji ustępującego członka Zarządu. Członkowie Komitetu, którzy pełnią obowiązki członków Zarządu, nie mają prawa głosu decydującego w Komitecie przy omawianiu spraw, dotyczących ich działalności w Zarządzie Głównym.

Art. 36.

Do kompetencji Zarządu Głównego należą:

1) zarządzanie bezpośrednie sprawami T-wa, jego ruchomym i nieruchomym majątkiem, zgodnie ze Statutem, oraz z uchwałami Komitetu Głównego i Walnego Zgromadzenia,

2) opracowywanie i przedstawianie do zatwierdzenia Komitetowi Głównemu wniosków i regulaminów.

3) prowadzenie rachunkowości i biurowości T-wa,

4) otrzymywanie od Rządu, z Banków, instytucji i osób prywatnych, sum należnych T-wu.

5) opracowywanie projektów preliminarzy budżetowych i bilansów rocznych oraz sprawozdań z działalności T-wa dla Komitetu Głównego do zatwierdzenia przez Walne Zgromadzenie.

6) ułatwianie pracy Oddziałom Miejscowym i Komitetom Okręgowym,

7) mianowanie Pełnomocników do działań na frontach, wreszcie

8) przedstawianie T-wa w sądach, instytucjach i urzędach osobiście lub przez osoby upoważnione.

D. Komisja Rewizyjna.

Art. 37.

Komisja Rewizyjna składa się z 5 członków i 2 zastępców, wybieranych co rok przez Walne Zgromadzenie. Komisja Rewizyjna prowadzi stale kontrolę i rewizję majątku, ksiąg i dokumentów T-wa, oraz sprawdza roczne bilanse i sprawozdania, składa Walnemu Zgromadzeniu sprawozdania ze swej działalności wraz z odnośnemi wnioskami.

VII. Okręgi i władze okręgowe.

Art. 38.

Okręgi T-wa powstają z decyzji Komitetu Głównego, o ile można w obrębie D. O. G. lub siedzibach województw na zasadzie regulaminu, zatwierdzonego przez Komitet Główny.

Art. 39.

Władze Okręgowe mogą być powoływane, odpowiednio do miejscowych warunków, na wzór organizacyji władz centralnych (par. 28 i 29), albo też mogą się składać tylko z walnych zgromadzeń Delegatów i wybranych przez nich Zarządów. Władze okręgowe są wybierane na Okręgowych Walnych Zgromadzeniach według ordynacji Wyborczej, uchwalonej przez Komitet Główny dla danego Okręgu. Liczbę członków poszczególnych władz okręgowych określa Walne Zgromadzenie delegatów każdego Okręgu, liczba ta nie powinna dla każdego Komitetu przekraczać 30 osób, wśród których powinno być przynajmiej 2 zawodowych lekarzy i dla Zarządów 7 osób, wśród których powinien być 1 lekarz.

Art. 40.

Władze okręgowe autonomicznie kierują działalnością Oddziałów Miejscowych, oraz wszystkich instytucji Czerwonego Krzyża, znajdujących się w danym Okręgu, bacząc na zachowanie zasad niniejszego statutu i uzgadniając ich działalność. Komitety Okręgów mają prawo nabywać na rzecz Okręgu, lub zbywać za zgodą Komitetu Głównego nieruchomy majątek, wszakże za sumę, nieprzekraczającą 1/3 części rocznego dochodu danego Okręgu.

W posiedzeniach władz Okręgowych bierze udział z prawem głosu lekarz wojskowy, delegowany przez Szefostwo sanitarne D. O. G. Orzeczenie Komitetu i Zarządu Głównego instrukcje i postanowienia zasadnicze są dla władz Okręgowych obowiązujące.

Władze Okręgowe winny przedstawiać Zarządowi Głównemu sprawozdanie ze swej działalności, oraz wyszczególniać dane stosownie do rozporządzenia Komitetu Głównego.

VIII. Oddziały miejscowe.

Art. 41.

Oddziały Miejscowe powstają z inicjatywy władz T-wa, instytucji społecznych lub osób prywatnych. W ostatnich dwuch wypadkach wymaganem jest zatwierdzenie Komitetu Głównego lub Okręgowego. Dla utworzenia Oddziału Miejscowego potrzeba najmniej 200 członków. Mniejsze zgrupowania tworzą Koła P.T.C.K.

Art. 42.

Oddziały Miejscowe kierują się w swej działalności statutem T-wa, regulaminami i instrukcjami Komitetu Głównego i podporządkowują się władzom Okręgowym, tam zaś gdzie władze okręgowe jeszcze nie powstały, władzy Komitetu i Zarządu Głównego.

Art. 43.

Władzami oddziałów miejscowych są: a) Walne zgromadzenie członków Oddziałów Miejscowych, b) Komitety Miejscowe.

Walne Zgromadzenie zwołuje w siedzibie Oddziału Komitet Miejscowy przez ogłoszenie w pismach miejscowych, lub przez pisemne zawiadomienie członków na 2 tygodnie przed terminem.

W zawiadomieniu podać należy datę Zgromadzenia, miejsce oraz porządek obrad. Zgromadzenie jest ważne bez względu na liczbę członków obecnych na Zgromadzeniu i jego uchwały są prawomocne, z wyjątkiem sprawy likwidacji Oddziału, do czego w pierwszym terminie Zebrania, omawiającego ową likwidację jest niezbędna obecność połowy ogólnej liczby członków i 2/3 głosów z liczby obecnych. Walne Zgromadzenie członków Oddziału Miejscowego powołuje swoje Komitety w składzie 10—30 osób, wśród których w miarę możności powinien być przynajmniej 1 lekarz i które corocznie wybierają ze swego grona prezesa, wice-prezesa, sekretarza i skarbnika.

Art. 44.

Oddział Miejscowy może być zamknięty i zlikwidowany na mocy uchwały Komitetu Głównego na wniosek:

1) Walnego Zgromadzenia Oddziału Miejscowego,

2) Władz Okręgowych,

3) Zarządu Głównego.

Art. 45.

Oddziały Miejscowe winny składać władzom okręgowym, względnie Zarządowi Głównemu sprawozdania ze swych prac w myśl uchwał władz centralnych.

IX. Majątek Towarzystwa.

Art. 46.

Na fundusze T-wa składają się:

1) roczne składki członków,

2) ofiary w gotowiznie i w naturze,

3) zapisy i darowizny,

4) kwesty, loterje, odczyty, wystawy i t. p.

5) odsetki od kapitałów,

6) zasiłki rządowe,

7) wpływy z opłat specjalnych od biletów na widowiska teatralne i kinematograficzne, na wyścigi, koncerty, bale publiczne i t. p.,

8) wpływy z podatków specjalnych, przekazanych przez władze Państwowe, lub autonomiczne na rzecz T-wa.

Art. 47.

Oddziały T-wa posyłają co kwartał 30% swych wpływów pieniężnych do rozporządzenia Komitetu Głównego na potrzeby T-wa oraz 10% do rozporządzenia Komitetu Okręgowego. Odsetek ten może być zwiększony, lub obniżony przez Walne Zgromadzenie T-wa większością 2/3 głosów obecnych delegatów na wniosek Komitetu Głównego, lub na wniosek delegatów.

Art. 48.

Fundusze T-wa dzielą się na obrotowy, rezerwowy i specjalny.

Art. 49.

Fundusz specjalny T-wa powstaje z zapisów i darów, przeznaczonych na specjalne cele przez ofiarodawców, jako też z funduszów T-wa, przeznaczonych na to uchwałą Walnego Zgromadzenia.

Art. 50.

Oddziały T-wa zarządzają autonomicznie: a) majątkiem nieruchomym, położonym na terytorjum odnośnego Oddziału, specjalnie ofiarowanym na rzecz Oddziału, b) w wyznaczonym zakresie majątkiem T-wa, w razie specjalnego polecenia Komitetu Głównego, c) majątkiem ruchomym i kapitałami, przeznaczonymi specjalnie na potrzeby danego Oddziału.

Majątkiem ogólnym T-wa zarządza Zarząd Główny bezpośrednio, lub przez swych Pełnomocników.

X. Działalność T-wa podczas wojny.

Art. 51.

Całą akcją Czerwonego Krzyża podczas wojny kieruje Zarząd Główny w ścisłem porozumieniu z władzami wojskowemi. Władze Okręgowe i Miejscowe T-wa uczestniczą w organizacji pomocy rannym i chorym żołnierzom, według planu i wskazówek Zarządu Głównego.

Art. 52.

Czerwony Krzyż w czasie wojny:

1) wysyła w porozumieniu z władzami wojskowemi do wszystkich wojskowych instytucji sanitarnych potrzebną liczbę sióstr (sanitarjuszek), a w razie potrzeby i możności—lekarzy, urzędników i sanitarjuszy oraz innego personelu pomocniczego,

2) dopomaga władzom wojskowym do zaopatrywania szpitali wojskowych w sprzęty gospodarcze, narzędzia chirurgiczne, środki opatrunkowe, lekarstwa i t. p.,

3) zaopatruje w miarę możności szpitale wojskowe w takie produkty żywnościowe dla rannych i chorych żołnierzy, które nie są przewidziane w regulaminie wojskowym,

4) dopomaga władzom wojskowym w pielęgnowaniu i żywieniu rannych i chorych żołnierzy oraz ludności cywilnej w czasie przemarszu wojsk i ewakuacji,

5) zaopatruje w inwentarz lekarski i gospodarczy pociągi wojskowo-sanitarne,

6) organizuje w celach powyższych składy odnośnych materjałów,

7) w razie potrzeby formuje własne szpitale stałe i polowe, oddziały do walki z chorobami zakaźnemi, punkty żywnościowo-opatrunkowe, pociągi dezynfekcyjno-kąpielowe i t. p.

Art. 53.

Zamierzenia Zarządu Głównego na froncie dla armji wykonują pełnomocnicy na podstawie przepisów, wydanych przez Komitet Główny — przyjętych przez Władze Wojskowe. Pełnomocnicy są mianowani i odwoływani przez Zarząd Główny w porozumieniu z Władzami Wojskowemi. Pełnomocnicy czynności swoje mogą rozpocząć dopiero po akredytowaniu ich przez właściwe władze wojskowe.

Art 54.

Pełnomocnicy mogą być wyznaczani na poszczególne armje, ich części oraz okręgi etapowe i jeneralne. Zarząd Główny może powierzyć ogólne kierownictwo nad pracą na froncie jednemu pełnomocnikowi, jako pełnomocnikowi głównemu.

Art. 55.

Zarząd Główny czuwa nad czynnościami wszystkich pełnomocników, prowadzonemi z ramienia Zarządu Głównego w zakresie zaopatrzenia formacji sanitarnych i urządzeń humanitarnych T-wa. Władze Wojskowe upoważniają pełnomocników do odbywania podróży na terenie wojennym, przyczem o przybyciu na obszar frontu zawiadamiają oni Szefa Sanitarnego danej armji, oraz nawiązują z nim ścisłe porozumienie. O każdorazowym wyjeździe pełnomocników na obszar wojenny Zarząd Główny obowiązany jest również zawiadomić.

Art. 56.

Pełnomocnik Czerwonego Krzyża przy danej armji podlega Szefowi Sanitarnemu tejże armji. Siedzibą pełnomocnika Czerwonego Krzyża jest siedziba Szefa Sanitarnego danej armji. Odnośne Władze Wojskowe mają prawo odmówić akredytowania pełnomocnika.

Obowiązkiem pełnomocnika Czerwonego Krzyża jest zorganizowanie pomocniczej akcji sanitarnej i rozwijanie humanitarnej działalności T-wa na obszarze wojennym, zajętym przez daną armję, według wskazówek jej Szefa Sanitarnego i w myśl przepisów T-wa.

Personelu i materjałów na założenie instytucji T-wa winno dostarczyć samo T-wo, wyjątkowo na wniosek Szefów Sanitarnych armji, potrzebny personel, środki lekarskie mogą być

częściowo lub całkowicie dostarczone przez władze wojskowe w formie czasowego przydziału.

Pełnomocnicy odnoszą się w sprawach gospodarczych i zaopatrzenia składów T-wa do Zarządu Głównego oraz do wszystkich instytucji humanitarnych.

Pełnomocnicy upoważnieni są przez właściwe Władze Wojskowe do czerpania z zapasów wojskowych żywności i materjałów na rachunek T-wa za każdorazową zgodą D-wa danej armji. Przez odnośne Władze Wojskowe upoważnieni są do bezpłatnego i terminowego przewozu ładunków T-wa.

Pełnomocnicy winni składać i przedstawiać Szefowi Sanitarnemu armji raporty i wykazy w myśl obowiązujących w wojsku przepisów.

Pełnomocnicy obowiązani są składać sprawozdania Zarządowi Głównemu.

Art. 57.

Personel T-wa, wysłany na front, pozostaje pod zarządem pełnomocników. W ich też zarządzie znajdują się wszystkie szpitale, materjały i zapasy T-wa w obrębie D-wa armji. Cały personel T-wa w czasie pełnienia obowiązków na froncie, jako stanowiący poczet wojskowy, podlega dyscyplinie i juryzdykcji wojskowej, według ogólnych przepisów i ustaw dyscyplinarnych i karnych, w wojsku obowiązujących.

Personel T-wa w czasie pełnienia obowiązków na froncie otrzymuje prócz wynagrodzenia ze strony T-wa przepisową rację żywnościową od władz wojskowych. Personel T-wa, pełniący służbę, jest upoważniony do noszenia przepisanego umundurowania oraz odpowiednich oznak.

Art. 58.

Pełnomocnicy organizują pomoc sanitarną na froncie, o ile można w porozumieniu z miejscowemi organizacjami T-wa, stosując się ściśle do wskazówek Zarządu Głównego. W nagłych jednak, niecierpiących zwłoki wypadkach, pełnomocnicy mogą rozszerzać zakres działalności sanitarnej, o ile pozwalają na to zasoby pieniężne i w materjałach. Obowiązani są jednak niezwłocznie zawiadomić o tem Zarząd Główny.

Art. 59.

Wszystkie bez wyjątku szpitale, oddziały sanitarne i t. p. zorganizowane przez osoby prywatne, lub organizacje krajowe i zagraniczne, w celu niesienia pomocy rannym i chorym żołnierzom, mogą działać jedynie pod egidą Polskiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża i podlegają zawiadywaniu właściwych organów T-wa.

XI Likwidacja.

Art. 60.

W razie rozwiązania T-wa majątek będzie przeznaczony na cele społeczno-sanitarne, według decyzji ostatniego Walnego Zgromadzenia T-wa.

Art. 61.

Na wypadek zwinięcia oddziału Miejscowego, majątek jego przechodzi pod bezpośrednie zawiadywanie Zarządu Okręgowego, względnie Głównego. Ostatni Zarząd likwidującego się Oddziału jest Komisją zdawczą. O ile by Oddział Miejscowy, w ciągu roku wznowił swą działalność, majątek powraca do niego.

W razie rozwiązania władz Okręgowych, majątek ich przechodzi na własność Towarzystwa bezpowrotnie.

Nr. B. S. 2734.

Na zasadzie art. 5 Przepisów tymczasowych o stowarzyszeniach i związkach z dn. 4/17 marca 1906 roku zatwierdzam niniejszy statut, zredagowany według uchwały Komitetu Głównego Polskiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża z dn. 1/II.1921 r.

Warszawa, dn. 14/II.1921 r.

Minister Spraw Wewnętrznych w z. (—) *Kuczyński*.

Redaktor Dr JÓZEF ZAWADZKI. Sp. Akc. Wyd. Druk. „Praca", Kredytowa 2/4